

Vihreää ja monikulttuurista: nuorisovaaleissa kuuluu alaikäisten kansalaisten ääni

LAURI RAPELI

Nuorisovaalit, jotka tunnetaan myös varjovaalin nimellä, järjestettiin viikko ennen eduskuntavaaleja 17.4.2011 suomalaisissa 2. asteen oppilaitoksissa ja yläkouluissa jo kahdeksatta kertaa¹. Vaikka nuorisovaalit ovat vakiintunut instituutio 2. asteen oppilaitoksissa, on niiden tulosten raportointi ja analysointi jäänyt politiikan tutkimuksessa vaille huomiota. Tässä katsauksessa raportoidaan nuorisovaalien tuloksia 2003–2011 ja vertaillaan nuorisovaalien ja eduskuntavaalien tuloksia vuosilta 2003, 2007 ja 2011, etenkin kaksien viimeksi käytyjen vaalien osalta. Katsauksessa myös spekuloidaan, voivatko nuorisovaalien tulokset kertoa jotain tulevaisuuden yhteiskunnasta ja poliittisesta käyttäytymisestä Suomessa.

Tuntemattomat nuorisovaalit

Nuorisovaalit järjestää poliittisesti sitoutumaton nuorisoliitto Allianssi. Vaalien tavoite on antaa alle 18-vuotiaille mahdollisuus ensimmäiseen äänestyskokemukseen ja näin ollen mielipiteenilmaisuun tavalla, joka kaikin tavoin jäljittelee äänestämistä eduskuntavaaleissa. Myös eduskunnan paikkajaon laskenta annettujen äänien perusteella tapahtuu samalla tavoin kuin eduskuntavaaleissa. Kaikki muut vaalipiirit paitsi Ahvenanmaa ovat mukana nuorisovaaleissa. Koska Ahvenanmaan edustajaa ei nuorisovaaleissa valita, on vaaleissa valittavassa varjo-

eduskunnassa 199 edustajaa. Nuorisovaaleja ei kuitenkaan aina ole järjestetty eduskuntavaalien yhteydessä, vaan myös kunnallisvaalien aikaan. Ne eivät myöskään alun perin olleet valtakunnallinen tapahtuma. Vielä 1990-luvun alussa nuorisovaalit järjestettiin vain muutamissa lääneissä nuorisotyöntekijöiden toimesta (Helsingin Sanomat, 9.3.1991). Tutkimuskäyttöä varten saatavilla oleva aineisto rajoittuu kuitenkin vain muutama viimeksi käytyyn nuorisovaaliin, jotka järjestettiin nimenomaan eduskuntavaalien yhteydessä.

2011 eduskuntavaalit käytiin poikkeuksellisen aktiivisen keskustelun leimaamassa ilmapiirissä. Kansalaisten aktivoituminen näkyi myös äänestysprosentin nousuna. Suomessa asuvien äänestysikäisten äänestysprosentti ylitti 70 prosentin rajan eduskuntavaaleissa ensi kertaa sitten vuoden 1995 vaalien. Vaalitaistelun intensiivisyys ei kuitenkaan näkynyt oppilaitosten aktiivisempänä osallistumisena nuorisovaaleihin. Nuorisovaaleissa äänestäneiden lukumäärä on laskenut vuoden 2003 48 000:sta 40 750:een vuonna 2007 ja 2011 annettuja ääniä oli vain 28 220. Koko ikäluokasta 2011 vaalien osallistumisprosentti jäi siten selvästi alle 10 prosenttiin. Nuorisovaalien äänestysprosenttia on hankala laskea, mutta sen kehityssuunta on joka tapauksessa ollut laskeva ja siten päinvastainen kuin eduskuntavaaleissa 2007–2011.

On mahdollista arvioida, kuinka vinoutuneen kuvan alle äänestysikäisten nuorten äänestyskäyttäytymisestä nuorisovaalit antavat. Hankalimmin

hallittavissa oleva muuttuja on oppilaitos, joka on samalla prosessin keskeisin toimija. Yksittäisen oppilaan mahdollisuus päästä äänestämään on tyypillisesti riippuvainen koulun ja sen joidenkin opettajien osallistumishalukkuudesta. Siksi voitaneen turvallisesti olettaa, että osallistuvien koulujen suhtautuminen nuorisovaaleihin on syystä tai toisesta myönteisempää kuin vaaleista pois jäävien koulujen. Tämä on suurin potentiaalinen vinoutuneisuuden aiheuttaja. Etenkin 2011 nuorisovaaleihin osallistumiseen liittyy tulosten tulkintaa hankaloittava piirre. Koulujen osallistumishalukkuus oli käänteisessä yhteydessä vaali-ilmapiiirin intensiteettiin; vaalitaistelu oli poikkeuksellisen aktiivista ja sähkökkää, koulut poikkeuksellisen passiivisia. On mahdollista, että poliittinen ”poikkeustila” sai monet koulut syystä tai toisesta jättäytymään nuorisovaalien ulkopuolelle. Ilmeisistä tulkinnan rajoitteista huolimatta kotimaisen vaalitutkimuksen näkökulmasta kiintoisaa on joka tapauksessa esimerkiksi vertailu välittömästi nuorisovaalien jälkeen käytyjen eduskuntavaalien tulokseen.

Nuorisovaalit vs. eduskuntavaalit

Nuorisovaalien ja eduskuntavaalien välisessä vertailussa vertaillaan käytännössä 13–17 -vuotiaiden alle äänestysikäisten ja 18 vuotta täyttäneiden äänioikeutettujen äänestyskäyttäytymistä. Taulukossa 1

vertailu tapahtuu tarkastelemalla puolueiden kannatusprosentteja nuorisovaaleissa ja eduskuntavaaleissa vuosina 2003–2011.

Kokoomus ja erityisesti SDP ovat saaneet selvästi vähemmän kannatusta nuorisovaaleissa eduskuntavaaleihin verrattuna kaikkina kolmena vertailuajankohtana. Vihreät sekä pienpuolueet ovat saaneet selvästi enemmän kannatusta nuorison kuin äänestysikäisen väestön keskuudessa. Muiden puolueiden osalta kannatuserot eivät ole olleet yhdensuuntaisia eivätkä suuruudeltaan kovin merkittäviä.

Perussuomalaisten kannatus nousi tarkastelujaksolla eduskuntavaaleissa kahdesta prosentista 19 prosenttiin. Erityisen merkittävä 15 prosenttiyksikön nousu, joka tapahtui eduskuntavaalien 2007 ja 2011 välillä, ei kuitenkaan näkynyt samalla vahvuudella nuorisovaaleissa, joissa nousu jäi viiteen prosenttiyksikköön. Sen sijaan Keskustan 2007 ja 2011 eduskuntavaalien selkeä kannatuksen lasku 23 prosentista 16 prosenttiin oli nuorisovaaleissa identtinen. Ero Keskustan kannatuksessa vaalien välillä oli myös 2003 melko pieni, joten Keskustan osalta nuorisovaalien tulosta voidaan pitää erittäin varmana ennusteena eduskuntavaalien tulokselle.

Vasta kannatusprosenttien muuntuminen edustajanpaikoiksi ratkaisee valitun eduskunnan kokoonpanon. Taulukossa 2 on esitetty nuorison valitsemien varjoeduskuntien sekä eduskuntavaaleissa valittujen eduskuntien kokoonpanot 2007 ja 2011. Vuoden 2003 nuorisovaalien tietoja ei tällä tarkkuudella ollut

Taulukko 1. Puolueiden kannatusprosentit ja niiden väliset erot nuorisovaaleissa ja eduskuntavaaleissa 2003–2011. (Nuorisoliitto Allianssin tilastot, Tilastokeskuksen vaalitulasto).

	2003			2007			2011		
	Nuoriso-vaalit	Ek-vaalit	Ero	Nuoriso-vaalit	Ek-vaalit	Ero	Nuoriso-vaalit	Ek-vaalit	Ero
Kesk.	22	25	-3	23	23	0	16	16	0
Kok.	15	19	-4	17	22	-5	17	20	-3
SDP	12	25	-13	12	21	-9	10	19	-9
Vihr.	14	8	6	13	9	4	14	7	7
Vas.	8	10	-2	8	9	-1	7	8	-1
PS	5	2	3	8	4	4	13	19	-6
KD	6	5	1	7	5	2	5	4	1
RKP	3	5	-2	3	5	-2	5	4	1
Pir.							6	0,5	5,5
Muut	16	3	13	10	2	8	8	2	6

Taulukko 2. Eduskunnan paikkajako nuorisovaaleissa ja eduskuntavaaleissa 2007 ja 2011 (Nuorisoliitto Allianssin tilastot, Tilastokeskuksen vaalitulasto).

	2007			2011		
	Nuoriso- vaalit	Ek- vaalit	Ero	Nuoriso- vaalit	Ek- vaalit	Ero
Kesk.	50	51	-1	32	35	-3
Kok.	39	50	-11	38	44	-6
SDP	25	45	-20	20	42	-22
Vihr.	31	15	16	36	10	26
Vas.	15	17	-2	12	14	-2
PS	15	5	10	28	39	-11
KD	11	7	4	8	6	2
RKP	7	9	-2	8	9	-1
Pir.				12		12
SKP	4		4	3		3
KA	1		1			
IP	1		1	1		1
VP				1		1

saatavilla. Ahvenanmaan yhtä edustajaa ei ole sisällytetty esitettyihin lukuihin.

Siitä huolimatta, että kannatusprosentissa nuoriso- ja eduskuntavaalien välillä oli selviä eroja sekä 2007 ja 2011, paikkamäärältään suurin puolue oli molemmilla kerroilla sama molemmissa vaaleissa valituilla eduskunnilla: Keskusta 2007 ja Kokoomus 2011. Kokoomus oli lisäksi toiseksi suurin puolue molemmissa vaaleissa 2007. Muita selkeitä yhteneväisyyksiä ei paikkajaoissa suurten puolueiden osalta ole havaittavissa.

Vuoden 2007 varjoeduskuntaan verrattuna puolueiden kannatuksissa tapahtui suuria muutoksia 2011 nuorisovaaleissa. Suurimmat menetykset eduskuntavaalien tapaan koki pääministeripuolue Keskusta, joka menetti 18 paikkaa. Pääministeri Mari Kiviniemi ei tullut valituksi nuorten eduskuntaan, eivätkä nuoret muutoinkaan osoittaneet luottamusta hallitukselle. Vaalipäivänä istuneen hallituksen ministereistä varjoaaleissa tuli valituiksi alle puolet: Alexander Stubb, Stefan Wallin, Tuija Brax, Jyri Häkämies, Anni Sinnemäki ja Jyrki Katainen. Kokoomus nousi suurimmaksi puolueeksi, mutta vain kahden paikan erolla Vihreisiin.

Perinteisten suurten puolueiden osalta nuorisovaalien tuloksissa voidaan lisäksi katsoa näkyvän viitteitä nuorten vanhempia ikäluokkia vähäisemmästä puoluekannan vakiintuneisuudesta ja puolueläheisyydestä. Tämä ilmiö on voitu havaita myös aikuisväestöstä koskevissa vaalitutkimuksissa (Borg 2009). Nuorisovaaleissa puoluevalinta ei ole rajautunut vain Suomen puoluekentän vakiintuneimpiin puolueisiin. Nuoret ovat kaikissa tarkastelussa olevissa nuorisovaaleissa äänestäneet pienpuolueita huomattavasti aikuisväestöstä ahkerammin. Pienpuolueiden kannatus on nuorisovaaleissa ollut niin suurta, että niistä monet ovat olleet edustettuina myös nuorten valitsemassa eduskunnassa.

Nuorten valitsema eduskunta näyttääkin monella tavalla hyvin erilaiselta kuin eduskuntavaaleissa valittu eduskunta. Vuoden 2011 nuorisovaalien valitsema eduskunta oli oikeaa eduskuntaa huomattavasti nuorempi, vihreämpi, monikulttuurisempi ja pirstaleisempi. Nuorten valitsemassa eduskunnassa oli peräti 12 puoluetta. Maahanmuuttajataustaisia kansanedustajia oli 15. Nuorisovaaleissa valittujen kansanedustajien keski-ikä oli 38,6 vuotta, kun eduskuntavaaleissa 2011 valituksi tulleiden keski-ikä oli 48 vuotta eli 10 vuotta enemmän. Samoja kansanedustajia vaaleissa valittiin vain 57 eli alle kolmannes eduskunnasta.

Taulukon 2 lukujen perusteella ero nuorten valitseman eduskunnan ja oikean eduskunnan kokoonpanojen välillä näyttäisi jopa kasvaneen 2007 ja 2011 vaalien välillä. Yksinkertainen erotusten yhteenlasku osoittaa, että 2007 paikkaero nuoriso- ja eduskuntavaalien välillä oli 72, kun se 2011 oli 90. Jos tulkitsemme vaalituloksia äänestäjien arvomaailmoja ja maailmankuvia kuvaavina poliittisina mielipiteenilmauksina, kertoo kasvanut ero eduskunnan paikkajaoissa kasvaneesta erosta nuorten ja äänestysikäisen väestön arvomaailmojen välillä. Mahdolliset erot maailmankuvissa ja politiikan hahmottamisessa näkyvät myös vasemmisto-oikeisto -ajattelun kautta tehdyssä tarkastelussa.

Onko vasemmisto-oikeisto -jakolinjan merkitys vähenemässä?

Teoriakeskustelua poliittisista ideologioista on viime vuosikymmenet hallinnut paljolti Ronald Inglehartin henkilöitynyt ajatus, jonka mukaan teollista yhteiskuntaa määrittävä perinteinen vasemmisto-

oikeisto -ajattelu on korvautumassa jälkiteollisen yhteiskunnan postmodernilla arvomaailmalla (Esim. Inglehart 1997, Norris 2002). Nuorisovaalien tulosten tarkastelu tätä taustaa vasten tarjoaa jonkin verran tukea Inglehartin väitteelle.

Etenkin Piraattipuolueen huima menestys 2011 nuorisovaaleissa on huomion arvoinen. Piraattipuolue nousi 0 prosentista 6 prosenttiin 2007 ja 2011 nuorisovaalien välillä ja sai 2011 nuorisovaaleissa läpi peräti 12 edustajaa. Menestys ei selity vain muuttaman ääniharavan kautta. Puolue sai ääniä kaikissa paitsi kolmessa vaalipiirissä (Satakunta, Pohjois-Savo ja Lappi). Yhdeksässä vaalipiirissä Piraattipuolueen kannatus vaihteli neljän ja yhdeksän prosentin välillä. Eduskuntavaaleissa puolueen kannatus oli vain 0,5 prosenttia.

On mahdotonta arvioida Piraattipuolueen kannatuksen ajallista kehitystä nuorisovaalien perusteella. Teorian tasolla ilmiö on kuitenkin varsin yhtenevä väitteiden kanssa, joiden mukaan perinteinen vasemmisto-oikeisto -jakolinja on menettänyt merkitystään uusien postmodernien yhteiskunnallisten jakolinjojen merkityksen kasvaessa. Piraattipuoluetta voidaan pitää juuri sellaisten vasemmisto-oikeisto -ulottuvuudelle sopimattomien uusien jakolinjojen ilmentymänä, joita tämän postmodernin argumentin kannattajat tarkoittavat. Puolueen ohjelman mukaan ”Piraattipuolue on kansalaisoikeuksien, erityisesti yksityisyyden suojan ja sananvapauden, turvaamiseen ja kulttuurin ja tiedon vapauden lisäämiseen keskittyvä puolue” (<http://www.piraattipuolue.fi/politiikka/puolueohjelma>, 3.5.2011). Puolue on syntynyt reaktiona tietoyhteiskunnan mukanaan tuomiin ilmiöihin. Esim. yksilöiden välisen viestinnän salaisuus, joka on teemana vahvasti mukana puolueen ohjelmassa, on tuskin perinteisessä mielessä vasemmisto tai oikeistoa määrittävä kysymys.

Myös Vihreä liitto on puolueena hyvin hankalasti – jos ollenkaan – sijoitettavissa pääoman ja työn teon ristiriidalle pohjaavalle vasemmisto-oikeisto -ulottuvuudelle. Heidän vahva menestyksensä nuorisovaaleissa 2003–2011 voisi siis myös olla tulkittavissa merkiksi perinteisen vasemmisto-oikeisto -jakolinjan merkityksen vähenemisestä tulevaisuudessa. Epävarmuustekijöitä tämän ennusteen toteutumiseksi on tietenkin paljon, mutta nuorisovaalien tulokset luovat joka tapauksessa kuvan maailmasta, jota vasemmisto-oikeisto -ajattelu eivätkä perinteiset suuret puolueet dominoi samassa määrin kuin äänestysikäisen väestön maailmaa.

Maailmankuvallisista eroista saattaa kertoa myös Perussuomalaisten erilainen kannatuskehitys nuorisovaaleissa ja eduskuntavaaleissa. Eduskuntavaalit 2011 – ja ajallisesti samaan aikaan käydyt nuorisovaalit 2011 – käytiin ennen kaikkea Perussuomalaisten ja maahanmuuttokeskustelun sävyttämässä, miltei aggressiivisessa poliittisessa ilmapiirissä. Nuorisovaaleissa PS:n kannatuksen kasvu edellisiin 2007 vaaleihin verrattuna ei kuitenkaan ollut lähelläkään samaa tasoa kuin vastaava kannatusmuutos eduskuntavaaleissa 2007–2011. Nuorisovaaleissa heidän kannatuksensa kasvoi 5 prosenttiyksikköä (8 -> 13), eduskuntavaaleissa peräti 15 prosenttiyksikköä (4 -> 19). Esimerkiksi Piraattipuolueen kannatuksen kasvu oli nuorisovaaleissa selvästi Perussuomalaisten kasvua suurempaa. Maahanmuutto- ja EU-kritiikki ei siis kantanut Perussuomalaisia mullistavaan vaalivoittoon nuorisovaaleissa, vaikka he viikkoa myöhemmin rikkoivat kirkkaasti aiemman ennätyksen vaalivoitollaan eduskuntavaaleissa.

Nuorisovaalien tulosten perusteella Suomessa tulee tulevaisuudessa olemaan maahanmuuttajataustaisia kansanedustajia. Kuten todettua, nuorisovaaleissa 2011 valituista 199 kansanedustajasta 15:sta oli maahanmuuttajatausta. Eduskuntavaaleissa 2011 heitä ei valittu yhtäkään². Yksittäisten läpimenneiden maahanmuuttajaehdokkaiden lähempi tarkastelu osoittaa lisäksi, että nuoret eivät äänestäneet vain nuoria maahanmuuttajia, vaan myös huomattavasti itseään vanhempia maahanmuuttajia.

Nuorisovaalit äänestyskäyttämisen tutkimuksen erikoistapauksena

Äänestyskäyttäytyminen on politiikan tutkimuksen pitkäaikainen tutkimuskohde, kenties jopa eniten alan nykytutkimuksessa käsitelty teema. Selitysmalleja äänestysikäisen väestön käyttäytymiselle on tämän vuoksi olemassa useita, mutta nuorisovaalien tulosten tulkinta niiden pohjalta on hankalaa. Karkea erottelu erilaisten selitysmallien välillä voidaan tehdä yksilön sosioekonomisen taustan perusteella käyttäytymistä selittävän mallin ja rationaalisen toiminnan kautta selittävän mallin välillä (Bengtsson 2004). Nuorisovaalien tapauksessa olisi mielenkiintoista tehdä äänestyskäyttämisen arviointia sosioekonomisen selitysmallin pohjalta. Näin voitaisiin selvittää esimerkiksi kotitaukautan yhteyttä alle äänestysikäisten poliittiseen käyttäytymiseen. Koska tällaista

aineistoa ei ole käytettävissä, ei myöskään analyysi tässä kohdin ole mahdollinen. On kuitenkin syytä olettaa, että kotitausta osoittautuisi puoluevalintoja osaltaan selittäväksi tekijäksi³.

Toinen selitysmallien pääkategoria, rationaalisen käyttäytymisen (tai valinnan) malli, sisältää useita juonteita. Sen mukaan äänestämistä selittävät tekijät voivat liittyä esimerkiksi vaaliasetelmaan: vaihtoehtojen välinen kilpailutilanne (esim. Franklin 2002), vaalin koettu merkityksellisyys (esim. Reif & Schmitt 1980, Franklin 2002) tai vaalijärjestelmän luomat kannustinrakenteet (esim. Jackman & Miller 1995) ovat tässä katsantokannassa käyttäytymistä ohjaavia muuttujia.

Nämä selitykset sopivat nuorisovaalien kontekstiin vain pahasti ontuen. On mahdollista, että sama nuori äänestää kaksissa peräkkäisissä nuorisovaaleissa, mutta useimpien kohdalla tämä vaikuttaa epätodennäköiseltä, koska oppilaitos vaihtuu vaalien välillä. Tämän vuoksi nuorisovaaleissa äänestävillä nuorilla ei ole aikaisempaan äänestyskäyttäytymiseen – puolue- ja ehdokasvalintaan – liittyvää muistia eikä tapaaäänestämisen taakkaa tai kannustinta. He eivät myöskään normaalitapauksessa tee äänestyspäätöstään sen perusteella, miten tyytyväisiä he ovat olleet edellisissä vaaleissa valitsemaansa puolueeseen ja ehdokkaaseen (esim. Söderlund 2008).

Nuorisovaalien äänestyskäyttäytymistä ei myöskään kannattane arvioida sillä perusteella, miten äänestäjät ovat halunneet vaikuttaa vaalien jälkeen muodostettavaan hallituskoalitioon. Tämä ei tietenkään poissulje sitä vaihtoehtoa, että nuoret saattavat ajatuksissaan äänestää istuvaa hallitusta vastaan tai sen puolesta. Vallanpitäjien palkitsemiseen tai rankaisemiseen perustuva äänestäminen tuskin kuitenkaan on järkevä tapa pyrkiä hahmottamaan äänestyskäyttäytymistä nuorisovaaleissa. Nuoret tietävät, että he saavat ainoastaan ilmaista mielipiteensä, mutta heidän äänensä eivät valitse eduskuntaa tai hallitusta.

Nuorisovaaleja onkin pidettävä äänestyskäyttäytymisen kannalta erikoistapauksena, jota on hieman hankala analysoida tavanomaisten tarkastelumallien pohjalta. Nuorisovaalien voidaan ajatella olevan eräänlainen historiaton ja ainutkertainen pysäytyskuva, joka kuvastaa nuorten yhteiskunnallisia ajatuksia yhtenä ajan hetkenä. Tähän pysäytyskuvaan ovat ainoastaan marginaalisesti vaikuttaneet tietyn hallituksen muodostamiseen tähtäävät strategiset valinnat tai henkilökohtainen äänestämisen / äanes-

tämättömyyden perinne. Nuorisovaalien tulosta voidaan pitää reunaehdoista vapaan äänestyskäyttäytymisen ilmauksena.

Tässä katsantokannassa 2011 nuorisovaaleissa äänestäneiden alle 18-vuotiaiden nuorten maailma näyttää äänestysikäistä väestöä vihreämmältä, monikulttuurisemmalta ja monivivahteisemmalta. Vuosien 2003 ja 2007 nuorisovaalien tulokset kertovat yhtä lailla ainakin nuorten poliittisesta vihreydestä ja puoluevalintojen moninaisuuden kautta myös maailmankuvien moninaisuudesta. Tulosten vaali-piirikohtainen tarkastelu tosin paljastaa, että erityisesti maahanmuuttajataustaisten kansanedustajien esiinmarssi on nuorisovaaleissa miltei yksinomaan rajoittunut ruuhkaisen Etelä-Suomen suuriin kaupunkeihin. Voikin olla, että poliittinen ilmapiiri ja sen myötä äänestyskäyttäytyminen on tulevaisuuden Suomessa nykyistä polarisoituneempaa ja maantieteellisesti nykyistäkin selkeämmin jakautunutta.

Tulevaisuuden ennustaminen nuorisovaalien pohjalta on kuitenkin spekulatiota. Arvailun varaan jää milloin nuorisovaaleissa selkeimmin näkyvät ilmiöt – vihreys ja maahanmuuttajataustaiset kansanedustajat – voisivat konkretisoitua eduskuntavaalien tai kunnallisvaalien tasolla. On odotettavissa, että suuret ikäluokat dominoivat vaalituloksia vielä pitkään. Nuorten, lukumääräisesti pienempien ja kenties myös äänestysaktiivisuudeltaan passiivisempien ikäluokkien ääni ei täysin tule kuuluviin vielä lähitulevaisuuden vaaleissa. Vaikka kyselytutkimuksissa ei toistaiseksi sellaista havaintoa ole voitu tehdä, on lisäksi mahdollista, että nuorisovaaleissa näkyvät ilmiöt kanavoituvat tulevaisuudessa muutoin kuin äänestys- ja puolueosallistumisen kautta.

Tässä spekuloitujen ennuumerkkien toteutuminen on läheisessä yhteydessä yhteen poliittisen käyttäytymisen tutkimuksen keskeisimmistä keskusteluista: ovatko ikäryhmissä havaitut erot riippuvaisia elinkaari- vai sukupolvivaikutuksesta? Toisin sanoen: onko nuoruuden poliittinen käyttäytyminen pysyvää ja sukupolviriippuvaista vai muuttuuko käytös iän myötä muiden muuttujien vaikutuksesta? Hanna Wass on osoittanut Suomen osalta, että ikäänymisen kautta tapahtuvan muutoksen lisäksi myös sukupolvella on pysyvä vaikutus äänestyskäyttäytymiseen (Wass 2008). Wassin tutkimustulokset antavat aiheen olettaa, että nuorisovaaleissa näkyvät erot aikuisväestön äänestyskäyttäytymisen suhteen tulevat ainakin jossain määrin olemaan pysyvä osa tulevaisuutta. Piraattipuolueen huimasta kannatusnousus-

ta ei yhden nuorisovaalin perusteella voida tehdä arvioita, mutta poliittinen vihreys ja maahanmuuttajien esiintulo äänestäjinä, ehdokkaina ja kansanedustajina ovat ilmiöitä, jotka ovat olleet läsnä jo useissa peräkkäisissä nuorisovaaleissa. Tulevaisuus näyttää, ovatko nämä ilmiöt vain osoituksia tietyille iälle ja elämänvaiheelle tyypillisestä poliittisesta käytäytymisestä vai sukupolvien välisistä maailmankuvaan liittyvistä eroista.

LÄHTEET

- Bengtsson, Åsa. 2004. Valdeltagande i Finland. Rationalitet eller socialt tryck? *Politiikka* 46:1, 3–16.
- Borg, Sami. 2009. Nuorten poliittinen osallistuminen, teoksessa Borg, Sami & Heikki Paloheimo (toim.). *Vaalit yleisdemokratiassa: eduskuntavaalitutkimus 2007*. Tampere: Tampereen yliopistopaino.
- Elo, Kimmo. 2011. Mistä nuoret äänestäjät tulevat? Havaintoja kodin poliittisuuden vaikutuksesta nuorten politiikkakiinnostukseen ja äänestämishalukkuuteen. *Politiikka* 53:1, 5–15.
- Franklin, Mark. 2002. The dynamics of electoral participation. Teoksessa LeDuc, Niemi och Norris (red.), *Comparing democracies 2*. London: SAGE Publications, s. 148–168.
- Helsingin Sanomat. 1991. Koululaisten leikkivaaleilla herätellään nukkuvia nuoria kiinnostumaan politiikasta. *Helsingin Sanomat* 9.3. 1991.
- Inglehart, Ronald. 1997. *Modernization and postmodernization: cultural, economic and political change in 43 Societies*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Jackman, Robert & Ross Miller. 1995. Voter turnout in the industrial democracies during the 1980s. *Comparative Political Studies* 27:4, 467–92.
- Koskimaa, Vesa. 2011. ”Joku porukka tekee jotain päätöksiä tuolla jossain” – tutkimus laman jälkeen varttuneen nuorison politiikkakäsityksistä. *Politiikka* 53:2, 106–122.

- Norris, Pippa. 2002. *Democratic phoenix: reinventing political activism*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Reif, Karlheinz & Hermann Schmitt. 1980. Nine second order national elections: a conceptual framework for the analysis of European election result. *European Journal of Political Research* 8:1, 3–44.
- Söderlund, Peter. 2008. Retrospective voting and electoral volatility: A Nordic perspective. *Scandinavian Political Studies* 31:2, 217–240.
- Wass, Hanna. 2008. *Generations and turnout: the generational effect in electoral participation in Finland*. Acta Politica 35. Väitöskirja, Helsingin yliopisto.
- Weide, Marjukka. 2011. Maahanmuuttaneet vaaleissa. *Politiikka* 53:1, 55–62.

INTERNET-LÄHTEET

- Nuorisoliitto *Allianssin nuorisovaalitulostot 2003–2011*. Nuorisoliitto Allianssi, Helsinki.
- Piraattipuolueen verkkosivut. www.piraattipuolue.fi. 3.5.2011.
- Vaalitulostot 2003–2011, Tilastokeskus. www.tilastokeskus.fi. 20.4.2011.

VIITTEET

- 1 Kiitokset Nuorisoliitto Allianssin pääsihteeri Jukka Tahvanaiselle ja viestintäjohtaja Reija Salovaaralle yhteistyöstä ja projektisihteeri Elina Uutelalle korvaamattomasta avusta vaalitulosten toimittamisessa.
- 2 Kuten Marjukka Weide (2011) huomauttaa, Ahvenanmaan edustaja Elisabeth Naucér on julkisuudessa mainittu maahanmuuttajaedustajana, koska hänellä Ruotsissa syntyneenä on myös Ruotsin kansalaisuus. Naucér valittiin eduskuntaan 2007 ja uudelleen 2011.
- 3 Alle äänestysikäisten poliittisesta kiinnostuksesta ja politiikkaan liittyvistä käsityksistä Suomessa, ks. esim. Elo (2011) ja Koskimaa (2011).